

Nr 67

Av herr Trana m. fl., om ändrade bestämmelser angående kostnaderna för skolskjutsar i vissa fall.

(Lika lydande med motion nr 54 i Första kammaren)

I barnavårdslagens 2 § stadgas, att varje kommun skall sörja för sin barnavård. I 25 § beskrives de förhållanden som utgör grundvalarna för barnavårdsnämnds skyldighet att vidtaga tillrättaförande åtgärder och i 26—29 §§ lämnas anvisningar om de medel som därvid skall komma i fråga.

Enligt 29 § skall, om förebyggande åtgärder bedömes vara gagnlösa eller om sådana åtgärder vidtagits utan att medföra rättelse, den underåriga omhändertagas för samhällsvård.

Av 72 § barnavårdslagen framgår, att när någon omhändertagits för samhällsvård äger hemkommunen att som ersättning för vårdkostnaden uppbära underhållsbidrag eller annan periodiskt utgående förmån, som tillkommer den omhändertagne under vårdtiden. Kommunen är även berättigad att utfå ersättning för sagda kostnad av egendom, som tillhör den underåriga vid omhändertagandet eller som tillfaller honom medan han är omhändertagen.

För kostnad som kommunen haft för samhällsvård för omhändertagen, som ej fyllt 16 år, är föräldrarna ersättningsskyldiga.

Det bör i detta sammanhang observeras, att det i lagtexten endast talas om ersättning för själva vårdkostnaden, samt att det i praktiken ofta är omöjligt för kommunerna att återbekomma utlagda vårdkostnader från föräldrar till barn som omhändertagits för samhällsvård.

En av barnavårdsnämnderna allmänt tillämpad form av samhällsvård för minderåriga är att dessa utackorderas i enskilda hem enligt bestämmelserna i B L 7 kap. 46—53 §§. Därvid strävar man efter att placera barnen i en annorlunda miljö, som skänker lugn, trygghet och tillfälle till en god karaktärsdaning. Denna utplacering i enskilda fosterhem sker i stor omfattning till platser belägna utanför hemkommunen, ofta långt från barnets hemort. Det hör därvid icke till ovanligheterna att barnen kommer till fosterhem belägna i genuin glesbygd. Tvärtom torde detta eftersträvas av barnavårdsnämnderna för barn som kommit på glid genom det moderna tätortssamhällets destruktiva gängbildningar.

Detta förhållande kan under vissa förutsättningar medföra kostsamma anordningar för värdkommunerna, som ju har att svara för att barnen

erhåller skolundervisning i vanlig ordning. I de fall då fosterhemmen är så belägna att sträckningen av befintlig skolskjutslinje måste förlängas eller helt ny sådan särskilt anordnas, medför detta alltid avsevärda kostnader och i ogynnsamma fall stora sådana. Statsbidrag till skolskjutsar utgår nämligen icke om dagkostnaden för skjutsen överstiger dagkostnaden för inackordering av barnet på skolorten. Många gånger måste kommunerna trots detta anordna skolskjutsar utan statsbidrag dels därför att inackorderingshem på skolorten icke står att uppbringa, dels också beroende på att föräldrarna i allmänhet är motståndare till att lämna ifrån sig barnen.

Då det gäller skolskjutsar för den egna kommunens barn kan det alltså vara förståeligt om sådana ibland anordnas och helt bekostas av kommunala skattemedel.

Däremot kan man starkt ifrågasätta riktigheten av att värdkommunerna skall ha samma — ja en skärpt — skyldighet i detta avseende beträffande de barn i skolåldern, som av annan kommun placerats för samhällsvård i fosterhem belägna inom kommunen. Skolstyrelserna i värdkommunerna kan ju knappast inackordera dessa barn på annat håll, emedan ju detta skulle upphäva överenskommelsen mellan barnens hemkommuners barnavårdsnämnder och fosterhemmen. Därjämte skulle ju syftet med barnets samhällsvård kunna komma att spolieras.

Med utgångspunkt från vad ovan anförts borde det vara rimligt, att värdkommunerna, i de fall då de åsamkas särskilda skolskjutskostnader för barn från främmande kommuner, vilka vistas i kommunen för erhållande av samhällsvård, skall — till den del dessa kostnader icke täckes av statsbidrag — kunna återkräva bevisligen åsamkade och styrkta kostnader från barnens hemkommuner.

För att inga oförutsedda kostnader vid sådant förhållande skall belasta den kommun som beslutar om samhällsvården bör lämpligen värdkommunens barnavårdsnämnd, då den skall avgiva yttrande över fosterhemmets lämplighet, i anknytning därtill inhämta och vidarebefordra skolstyrelsens besked om de eventuella extra skolskjutskostnader, som kan komma att uppstå i anledning av barnets placering i fosterhemmet.

I anknytning till ovanstående synpunkter understrykes, att det upptagna spörsmålet, beroende av omständigheterna, kan medföra synnerligen betungande ekonomiska förpliktelser för värdkommunerna så som det nu är ordnat. Man bör nämligen betänka att en för ett ensamt barn anordnad skolskjuts i vägsträcka icke motsvarar avståndet mellan barnets bostad och undervisningslokalen utan som regel fyra gånger detta avstånd eftersom skolskjutsen får göra två resor tur och retur per dag. Har barnet t. ex. åtta km till skolan så blir den verkliga körsträckan trettiotvå km per dag eller på ett läsår om tvåhundrafjorton dagar sextusenåttahundrafyrtioåtta km. Har barnet, vilket väl kan hända, dubbelt så lång väglängd så blir kilometerantalet och kostnaderna fördubblade. Ett enda för samhällsvård emottaget

barn kan alltså om det vill sig illa i skolskjutskostnader kosta värdkommunen många tusen kronor på ett läsår utan att kommunen har möjlighet att återsöka beloppet varken i form av statsbidrag eller på annat sätt. Att ett sådant förhållande kan bli särskilt kännbart för glesbygdskommuner med merendels svagt skatteunderlag torde säga sig självt. Förhållandet som sådant torde icke heller kunna försvaras med utgångspunkt från modern demokratisk rättsuppfattning.

Som ett ytterligare argument för behovet av ändrade bestämmelser i enlighet med vad i motionen förordats kan anföras, att de påtalade förhållandena sannolikt icke underlättar för barnavårdsnämnderna att få ut barn, omhändertagna för samhällsvård, i fosterhem. Tvärtom måste väl antagas, att de kommunala myndigheterna i en presumtiv värdkommun icke gärna medverkar till inackorderingar, som kan komma att åsamka kommunen mer eller mindre dryga kostnader, ett förhållande som ur de synpunkter som ligger till grund för barnavårdsnämndernas verksamhet i berörda avseende är att djupt beklaga.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om lagförslag som i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionen förordats reglerar skolskjutskostnaderna för i samhällsvård omhändertagna och i främmande kommuner utplacerade skolbarn.

Stockholm den 20 januari 1965

Folke Trana

Bror E. Nyström

Gunnar Lundmark